

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 388/09-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. októbra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť M. V., Č., zastúpenej Ľ. S., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 13 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13 Co/124/2009-472 z 23. júna 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. V. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 19. augusta 2009 doručené podanie M. V., Č., (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Ľ. S., B., ktoré bolo označené ako „*Návrh na začatie konania*“. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 13 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Co/124/2009-472 z 23. júna 2009 v časti, v ktorej

v bodoch 1, 2, 3, 5 a 6 potvrdzuje rozsudok Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 13 Co 124/2009 zo 14. mája 2009.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla:

«1. Rozsudkom Okresného súdu Zvolen pred samosudkyňou JUDr. K. K. sp. zn.: 16 C 83/2005-435 bola 18. 03. 2009 zamietnutá moja žaloba o ochranu osobnosti zo dňa 01. 06. 2005.

2. Krajský súd Banská Bystrica ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu Š. H. a členov JUDr. M. R. a JUDr. F. Z. o mojom odvolaní zo dňa 05. 05. 2009 a 11. 05. 2009 rozhodol rozsudkom sp. zn.: 13Co/124/2009-472 dňa 23. 06. 2009 takto: zrušil rozsudok OS ZV č. k.: 16 C/83/2005 v meritornej časti, a to, že sa v Domove dôchodcov v D., 838/33 „založil Krízový štáb“, že žalobkyňa „nie dobre zaobchádzala s dôchodcami - obyvateľmi domova“, že žalobkyňa „sa dopustila trestného činu poškodzovania cudzích práv, trestného činu týrania zverenej osoby vyvolávaním úzkosti“, že sa žalobkyňa „urážlivo vyjadrovala na adresu obyvateľky Domova dôchodcov v D.“, pre ich nepravdivosť.

3. Krajský súd Banská Bystrica ako súd odvolací tým istým rozsudkom sp. zn.: 13Co/124/2009-472 v ostatných častiach rozsudok Okresného súdu Zvolen potvrdil v bodoch 1, 2., 3., 5. a 6., čím porušil moje právo na účinný prostriedok nápravy v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka: „Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.»

Sťažovateľka v sťažnosti opisuje svoje pôsobenie v Domove dôchodcov v Detve (ďalej len „domov dôchodcov“) od svojho vymenovania za riaditeľku tohto zariadenia, t. j. od 15. marca 2003, až do svojho odvolania z tejto funkcie Mestským zastupiteľstvom v Detve 28. mája 2005. V súvislosti s jej odvolaním boli na jej adresu vyslovené názory, ktoré ju podľa jej tvrdenia difamujú; rovnaké dôsledky malo podľa nej aj prečítanie sfalšovanej listiny 2. júna 2005 pred osadenstvom domova dôchodcov a informácie uverejnené v médiách. Z tohto dôvodu sťažovateľka podala žalobu na okresnom súde.

Okresný súd žalobu sťažovateľky zamietol. Proti rozsudku okresného súdu č. k. 16 C 83/2005-435 z 18. marca 2009 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) sa sťažovateľka

odvolala. Krajský súd svojím rozsudkom č. k. 13 Co 124/2009-472 z 23. júna 2009 zrušil rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej *«zamietol žalobu o danie primeraného zadostučinenia - ospravedlnenia sa žalovaného žalobkyňi na riadnom rokovaní jeho mestského zastupiteľstva ohľadom prerokovanej správy „Mestského úradu v Detve, oddelenia školstva, kultúry a sociálnych vecí“ zo dňa 28.04. 2005, ktorú mestské zastupiteľstvo vzalo na vedomie uznesením číslo 453/2005 na 15. zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Detve dňa 28. 04.2005, a to, že sa v Domove dôchodcov v D., „založil Krízový štáb“, že žalobkyňa „nie dobre zaobchádzala s dôchodcami -obyvateľmi domova“, že žalobkyňa „sa dopustila trestného činu poškodzovania cudzích práv, trestného činu týrania zverenej osoby vyvolávaním úzkosti“, že sa žalobkyňa „urážlivo vyjadrovala na adresu obyvateľky Domova dôchodcov v Detve“, pre ich nepravdivosť, ako aj v časti o náhrade trov konania»*, a vec vrátil na ďalšie konanie; v ostatných častiach rozsudok okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľka nesúhlasí s tvrdeniami uvedenými v napadnutom rozsudku krajského súdu, v ktorom krajský súd

- obmedzil sťažovateľkino právo tým, že sa jej má Mesto Detva ospravedlniť len na zasadnutí mestského zastupiteľstva, ale nie v tlači ani v domove dôchodcov, pričom sama sťažovateľka nemusí byť na zasadnutie mestského zastupiteľstva pozvaná (ako poškodená) a osobitne netreba pozvať na toto zasadnutie ani obyvateľov a zamestnancov domova dôchodcov,

- potvrdil zamietnutie žaloby okresným súdom v časti ospravedlnenia sa tlačovým médiám odôvodniac toto rozhodnutie tým, že *„miesto ospravedlnenia sa (tlačové médiá) je mimo dispozičné právo strán sporu. Zverejnenie, početnosť a frekvencia prípadných uverejnení ospravedlňujúceho textu je len vecou príslušných redakcií (redaktorov), ktoré by neboli povinné vyhovieť žiadosti o zverejnenie ospravedlňujúceho textu ani v prípade, keby to súd uložil obžalovanému.“* Žiadosť sťažovateľky, ktorá žiadala, aby sa Mesto Detva ospravedlnilo na vlastné náklady, odmietol s tým, že *„žalovanému nemôže byť uložené ospravedlniť sa v tlači, lebo tá je mimo dispozičné právo sporu“*,

- potvrdil zamietnutie žaloby v časti, *«ktorou sa žiadalo „písomne pozvať“ na rokovanie Mestského zastupiteľstva „obyvateľov a zamestnancov Domova dôchodcov*

v Detve“; tiež „do 14 dní po mestskom zastupiteľstve za prítomnosti M. V. oboznámiť obyvateľov a zamestnancov Domova dôchodcov v D.“ s textom ospravedlnenia sa žalovaného žalobkyni za to, že „M. V. nevytvorila v Domove dôchodcov porovnateľné podmienky života občanov v prirodzenom rodinnom prostredí, že vyjadrila nesúhlas s kontrolnými zisteniami hlavného kontrolóra mesta a odmietla jeho kontrolné zistenia“. Zdôvodňuje to správou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR „o výkone štátneho dozoru nad poskytovaním sociálnych služieb“, kde je v časti „Domáci poriadok“ uvedené, že „ide o nesúlad s požiadavkou vytvorenia porovnateľných podmienok života občanov v prirodzenom rodinnom prostredí.“,

- nezobral do úvahy skutočnosť, že domov dôchodcov bol vybudovaný ako domov rodinného typu, a preto nemal nikdy vytvorené priestory na prijímanie návštev; obyvateľov domova podľa sťažovateľky bolo možné navštíviť v ich izbách, resp. tam, kde práve boli, a preto nie je pravdivá správa z výkonu štátneho dozoru, ktorá konštatovala „nevytvorenie porovnateľných podmienok života občanov v prirodzenom rodinnom prostredí“,

- tvrdil, že „nesúhlas s kontrolnými zisteniami... nie je dôvodom na poskytnutie satisfakcie, lebo každý kontrolovaný subjekt má a musí mať právo na nesúhlas so závermi kontroly a aj na ich odmietnutie. V tomto smere nedošlo k poškodeniu dobrého mena žalobkyne.“,

- uviedol tvrdenie, že «nie je dôvod, aby na rokovanie mestského zastupiteľstva, na ktorom by sa mal žalovaný ospravedlniť žalobkyni, boli volaní „obyvatelia a zamestnanci Domova...“, lebo rokovanie zastupiteľstva je „zásadne verejné“, teda môže sa ho zúčastniť ktokoľvek»,

- podľa sťažovateľky ničím nepodložil nevyhovenie o zadosťučinení za jej odvolanie, keď uviedol „pretože k odvolaniu žalobkyne z funkcie riaditeľky domova dôchodcov došlo pred niekoľkými rokmi, nie je vhodné, aby prípadné danie zadosťučinenia sa prednieslo v priestoroch domova za účasti jeho obyvateľov a zamestnancov“.

Podľa názoru sťažovateľky krajský súd potvrdením časti napadnutého rozsudku okresného súdu poprel jej právo na účinný opravný prostriedok podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a čl. 13 a čl. 17 dohovoru. „Odobrením“ rozsudku okresného súdu o zamietnutí jej žaloby v bodoch 1, 2, 3, 5a 6. tak, že „odvolací Krajský súd Banská Bystrica... porušil čl. 19 Ústavy SR a čl. 13 a 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd. Keď Krajský súd Banská Bystrica svojim rozhodnutím vyhlásil tvrdenia mesta Detva za nepravdivé, je obmedzením mojich práv, ak sa mi mesto Detva má ospravedlniť len na zasadnutí Mestského zastupiteľstva, ale nemusí tak urobiť v tlači (lebo nie je vydavateľom), ani v Domove dôchodcov (lebo prešlo veľa rokov). Dokonca nemusí na zasadnutie Mestského zastupiteľstva pozvať mňa ako poškodenú, ani obyvateľov a zamestnancov Domova dôchodcov (máme sa chodiť - ja 25 km, dôchodcovia 2 km, pozerat' na vývesnú tabuľu, či sa v programe objaví oznam o ospravedlnení sa M. V.‘.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálehom:

„Krajský súd Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co/124/2009-472

- porušil čl. 19 Ústavy SR a čl. 13 a 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd tým, že napriek preukázaniu nepravdivosti lživých tvrdení o navrhovateľke v tlači a na pôde Domova dôchodcov, potvrdil rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn.: 16 C/83/2005-435, ktorý zamietol žalobu o ochranu osobnosti, ktorou som sa domáhala ospravedlnenia v tlači a pred osadenstvom Domova dôchodcov, konkrétne v bodoch 1., 2., 3., 5. a 6.

- rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 13 Co/124/2009-472 v časti, ktorou potvrdzuje rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn.: 16 C/83/2005-435 zrušuje a vracia na Krajský súd Banská Bystrica na ďalšie konanie

- sťažovateľovi M. V. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia ako budú vyčíslené jej právnym zástupcom.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu (rozhodnutia orgánu štátu) v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou namietané porušenie jej základného práva podľa čl. 19 ústavy, ako aj čl. 13 a čl. 17 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 13 Co/124/2009-472 z 23. júna 2009 v časti, v ktorej potvrdzuje rozsudok okresného súdu sp. zn. 13 Co 124/2009 zo 14. mája 2009.

Podľa čl. 19 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, má právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom bez ohľadu na to, že porušenie spôsobili osoby pri plnení ich úradnej povinnosti.

Podľa čl. 17 dohovoru sa nič v tomto dohovore nemôže vykladať tak, aby dávalo štátu, skupine alebo jednotlivcovi akékoľvek právo vyvíjať činnosť alebo dopúšťať sa činov zameraných na zničenie ktoréhokoľvek z tu priznaných práv a slobôd alebo na obmedzovanie týchto práv alebo slobôd vo väčšom rozsahu, než to dohovor ustanovuje.

Podstatou sťažnosti sťažovateľky sú námietky týkajúce sa skutkových a právnych záverov obsiahnutých v napadnutom rozhodnutí krajského súdu vo vzťahu k jej základnému právu podľa čl. 19 ústavy a v porušení jej práva podľa čl. 13 a čl. 17 dohovoru. Sťažovateľka však namieta porušenie čl. 19 ústavy bez toho, aby namietala aj porušenie ústavnoprocených princípov upravených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, a bez toho, aby namietala niektoré z práv upravených v dohovore tak, ako to predpokladá čl. 13 dohovoru.

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania, a preto môže rozhodovať len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti.

Podľa svojej ustálenej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 19 ústavy ústavný súd pripomína svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym

porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 19 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 19 ústavy by teda bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (II. ÚS 78/05).

Sťažovateľka – napriek tomu, že je kvalifikovane právne zastúpená – v danom prípade vo svojej sťažnosti ani nenamietala, že krajský súd k napadnutému rozsudku nedospel po riadnom a spravodlivom procese (sťažovateľka netvrdila, že došlo aj k porušeniu jej základného práva, napr. podľa čl. 46 ods. 1 alebo čl. 48 ods. 2 ústavy).

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

S namietaným porušením čl. 19 ústavy sťažovateľka namieta aj porušenie čl. 13 a čl. 17 dohovoru. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že právo na účinný právny prostriedok nápravy (opravný prostriedok) sťažovateľke odopreté nebolo. Krajský súd ako odvolacia inšancia sa odvolaním sťažovateľky zaoberal v súlade s ustanoveniami relevantného právneho predpisu (§ 212 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku) a preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj postup prvostupňového súdu, ktorý mu predchádzal.

Obsahom práva na účinný opravný prostriedok nie je automaticky aj nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal predstave sťažovateľa. Rovnako nesúhlas sťažovateľa s rozhodnutím orgánu verejnej moci neznamena automaticky vyslovenie porušenia označeného základného práva sťažovateľa, v danom prípade sťažovateľky. Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že *„krajský súd vec prejednal v medziach daných ustanovením § 212 ods. 1 OSP a podľa ustanovenia § 219 ods. 1 a 2 OSP rozsudok okresného súdu sčasti potvrdil a podľa ustanovenia §221 ods. 1 písm. h/OSP sčasti zrušil*

a podľa ustanovenia § 221 ods. 2 OSP vec v tejto časti vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie z týchto dôvodov.“.

V súlade s uvedeným a v súlade so svojou doterajšou judikatúrou ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľka ďalej namieta aj porušenie čl. 17 dohovoru, ktorý obsahuje výkladové pravidlo vo vzťahu k aplikácii jednotlivých článkov k dohovoru. Tým, že sťažovateľka nenamieta porušenie práv účastníkov konania upravených dohovorom, ktoré môže ústavný súd posudzovať v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, nemôže ústavný súd rozhodovať samostatne o prípadnom porušení čl. 17 dohovoru a bez primárneho rozhodovania o porušení niektorého z práv upravených dohovorom. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd odmietol aj túto časť sťažnosti sťažovateľky z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. októbra 2009